

ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМКИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТРАНСФЕРУ ІННОВАЦІЙ В ОВОЧІВНИЦТВІ УКРАЇНИ

Ільїнова Є.М., кандидат с.-г. наук,
Інститут овочівництва і баштанництва НААН

Динамічний розвиток сільського господарства забезпечуються на основі науково-технічного прогресу, який здійснюється шляхом впровадження досягнень науки в аграрне виробництво.

Ключові слова: овочівництво, виробниче впровадження, інноваційні розробки, сорт, гібрид.

Постановка проблеми. Перехід до ринкової економічної системи в Україні має ряд характерних особливостей, однією з яких є те, що вона може розвиватися, спираючись на внутрішній попит. Тому особливо важливим у цей період є підвищення ефективності ринкової трансформації результатів наукових досліджень АПВ. Проблема трансформації наукових розробок в інноваційний продукт та їх трансфер є надзвичайно актуальною, що підтверджує досвід роботи провідних країн світу.

У сільському господарстві безліч перспективних технологій, але зі 100 розробок доходять до етапу впровадження тільки 5 – 6, а в деяких напрямках і менше того, тому виникає необхідність створення ефективних механізмів інформаційного забезпечення трансферу новітніх технологій в галузях АПВ України для прискорення процесу їх у впровадження в польову практику [1-4].

Мета статті полягає в проведенні аналізу попиту інноваційної продукції наукових розробок виробниками сільськогосподарської продукції і у висвітленні заходів спрямованих на їх поширення в аграрне виробництво.

Викладення основного матеріалу. Розвиток діяльності Інституту овочівництва і баштанництва НААН, пов'язаний з вирішенням завдань щодо організації пошукових робіт зі створення і впровадження інноваційних розробок, які б відповідали

© Ільїнова Є.М., 2016

найвимогливішим запитам споживачів В установі створено і функціонує маркетинговий «вузол», ефективно ведуться рекламні заходи з поширення інноваційної інформації серед споживачів. Регулярно проводяться відповідні семінари, симпозіуми, Дні поля, закладаються полігони в різних кліматичних зонах України та проводиться багато інших заходів стосовно впровадження найсучасніших наукових розробок інституту. Інноваційна діяльність Інституту овочівництва та баштанництва НААН полягає у розробці напрямів, що відповідають передовим світовим тенденціям в науці, або взагалі – не мають аналогів. Інноваційна стратегія наукової установи обумовлює ефективний її розвиток, пов'язаний з отриманням переваг над конкурентами і збільшенням прибутку у виробників шляхом постійного оновлення наукових розробок та розширення обсягів їх впровадження.

Інноваційна продукція характеризується конкурентоспроможністю і здатністю задовольнити потреби як дрібнотоварних, так і крупнотоварних виробників. При створенні нового сорту чи гібрида овочевих культур автори (оригінатори) все більше зусиль вкладають не тільки у підвищення їх продуктивності, а звертають увагу на покращення якісних показників.

Враховуючи вимоги споживачів, за останні роки селекціонерами інституту було створено:

- нове покоління гетерозисних гібридів огірка (Слобожанський F_1 , Самородок F_1 , Ксана F_1) з підвищеною стійкістю до пероноспорозу; створено перші потрібні гібриди огірка – Еврика F_1 , Трой F_1 , Янос F_1 , які дозволяють збільшити продуктивний потенціал культури вдвічі;

- новий гібрид буряка столового Рицар F_1 з урожайністю коренеплодів 55 – 60 т/га;

- гібрид моркви Атлет F_1 з урожайністю 50 – 55 т/га, з підвищеним вмістом сухої речовини та β -каротину;

- для розширення асортименту створено лежкий, середньостиглий, сорт цибулі гострої ріпчастої Варяг і Амфора.

- створено нове покоління холодостійких та скоростиглих сортів і гібридів перцю солодкого;

- створено середньоранній гібрид баклажана Сапфір F_1 з урожайністю 36 т/га та жаростійкий сорт Лідер з низьким відсотком солоніну.

Однією з характерних рис сьогоденного розвитку галузі овочівництва і баштанництва в Україні є впровадження інноваційних

розробок в агровиробництво. Становище на трансферному ринку України ускладнилось тим, що змінилось відношення споживачів до якості інновацій. Зв'язок між НДУ і товаровиробниками дає змогу для створення конкурентоздатних сортів і гібридів с покращеними властивостями, стійких проти шкідників і хвороб, розроблення та удосконалення технологій їх вирощування та насінництва.

Інститут овочівництва і баштанництва НААН співпрацює з суб'єктами господарювання щодо надання консультаційних послуг щодо вирощування овочевих культур та впровадження у виробництво нових сортів і гібридів та наукових розробок установи з сільськогосподарськими підприємствами з:

вирощування товарних овочів: у Харківській області укладено угоди на вирощування товарних овочів на загальній площі 480 га; це такі господарства як ПП «Агат» (перець солодкий сорт Фея, капуста сорт Харківська супер, сорти буряка столового Бордо Харківський та Вітал), ПАОП «Промінь» (капуста червоноголова сорт Палета, савойська сорт Розалі, білоголова сорт Харківська супер), у СФГ «Іва» вирощували овочеві рослини у відкритому ґрунті селекції Інституту на площі понад 30 га (сорт буряка столового Вітал, моркви сорт Яскрава, кавун сорту Макс Плюс та Широнінський, цибулю сорту Глобус, Амфора та Любчик, огірок сорту Джерело, Гейм, Слобожанський F1), у ДП ДГ «Червона хвиля» на площі 8 га вирощували сорти гарбуза Доля та Ждана; економічний ефект від впровадження склав 5,5 – 8,2 тис./га;

вирощування насіння овочевих і баштанних культур: на базі ДП ДГ «Пархомівське» ІОБ НААН Краснокутського району Харківської області розмножують базове та сертифіковане насіння буряка столового сортів Багряний, Бордо харківський, придатних для механізованого збирання, на площі близько 10 га, кавуна Макс Плюс на площі 5 га, гарбуза Ждана на площі 3 га та гороху овочевого Каскад на площі 5 га.

Вищенаведені господарства впроваджують інноваційні розробки ІОБ НААН, що дозволяє ефективно вести овочівництво і насінництво на засадах розширеного відтворення.

Для реклами досягнень науковців у різних екологічних зонах України у 2016 р. було розгорнуто 20 демонстраційних полігонів з широкою польовою презентацією селекційних розробок, на яких проведено «дні поля», науково-практичні семінари та екологічне випробування новостворених сортів і гібридів.

У ФГ «Микола. Садиба. Оберіг 1» Херсонської області, на площі 1,5 проходили апробацію та виробниче впровадження культури: перець гіркий Харуз на площі 0,1 га, перець солодкий Фея на площі 0,2 га, буряк столовий Юліс, Рицар F₁ на площі 0,5 га та 0,15 га відповідно, морква Мідас, Атлет F₁ та пастернак Живчик, квасоля овочева сортів Готика, Дар, Шахія на площі 0,3 га, петрушка коренева Білявка на площі 0,02 га, салат Вельможа, Патріот, Мажор на площі 0,2 га.

На базі ФГ «Лан» Полтавської області (м. Диканька) проходили виробниче випробування на площі 5 га сорти капусти савойської Розалі, білоголової пізньостиглої Харківська супер та червоноголової Палета. За результатами виробничого випробування сорти отримали високу оцінку за врожайністю продукції та її товарними якостями.

У Запорізькій області на базі ПП «Філіпська» проводили виробниче випробування нові сорти томата Севен, Гейзер, Сандра F₁. Площа посіву складала 1,6 га. Зазначені сорти відзначилися високою транспортабельністю, урожайністю та якістю плодів.

На базі Закарпатського сільськогосподарського дорадчого центру «ТЕРРА ДЕї» вирощували нові гібриди томата Ярина F₁, Сандра F₁, Анюта F₁. Серед сортів салатного призначення відмічено нові сорти Рожевий велетень та Рожеве серце, які характеризуються середньостиглістю (110 – 120 діб), відмінними смаковими якостями, масою плода до 300 г.

У Харківській області в Балаклійському районі у ФГ «Річленд Інвест» проходили апробацію нові сорти овочевих рослин: буряки столові Мередіан F₁, Конус F₁, Горизонт F₁, Раунд F₁, Юліс F₁. Нові гібриди зарекомендували себе за високі показники урожайності та товарності коренеплодів, помідори: Гурман, Будда, Сандра F₁, Севен, Раннєє золото, Анюта F₁, Алтин, перець солодкий Любаша, Фея, гіркий Харуз, баклажани: Лідер, Веронік, морква Мідас, пастернак Живчик, капуста білоголова Лазурна, цибуля городня Варяг та Біла, гібрид кавуна Казка F₁. Усі зазначені сорти та гібриди овочевих рослин за висновками виробничого випробування отримали високу оцінку за показниками врожайності та якості отриманої продукції.

На базі Вінницького національного аграрного університету на загальній площі 0,5 га було проведено виробниче впровадження ряду овочевих і баштанних культур, що зарекомендували себе як перспективні й мали високі показники врожайності та якості товарної продукції. Це такі сорти і гібриди: томата Роса, Рожеве серце, Рожевий велетень, Сандра F₁, огірка Надія F₁, Янос F₁, кавуна Шарм,

Сонячне сяйво. Також виробниче впровадження здійснювали на базі Уманського національного університету садівництва на площі 0,6 га, на базі Відокремленого підрозділу Національного університету біоресурсів і природокористування України «Заліщинський аграрний коледж ім. Є. Храпливого» на площі 0,5 га та у Ніжинському агротехнічному інституті на площі 2 га.

Висновки. Таким чином інноваційна стратегія розвитку Інституту, здійснювана на розробці нових сортів і гібридів, технологій їх вирощування, обумовлює досягнення високих кінцевих результатів. На перспективу необхідно постійно займатися аналізом попиту інноваційної продукції та її конкурентоздатності.

Бібліографія

1. Макаренко П. М. Агробізнес в овочепродуктовому підкомплексі України / Макаренко П. М. Криворучко В. І., Кириленко Г. І. – К. : Нива, 1997. – 138 с.

2. Омеляненко Л. І. Перспективні напрямки наукового забезпечення трансферу інновацій в сільськогосподарське виробництво тернопільської області. / Л. І. Омеляненко, О. Б. Сидорук // Інноваційна економіка: всеукраїнський науково-виробничий журнал / Тернопільський інститут агропромислового виробництва УААН (ТІ АПВ УААН). – 2008. – № 8 – С. 74 – 77.

3. Володін С.А. Побудова наукоємного ринку АПК // Вісник аграрної науки, 2005. – № 6. – С. 10 – 14.

4. Гриник І. В. Трансфер інновації в АПК: проблеми і перспективи. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції: «Наукове забезпечення інноваційного розвитку аграрного розвитку аграрного виробництва в Карпатському регіоні». Чернівці. – 7 – 9 червня, 2007. – С. 145 – 149.

Ильинова Е.М. Приоритетные пути обеспечения трансфера инноваций в овощеводстве Украины.

Резюме. Динамичное развитие сельского хозяйства обеспечивается на основе научно-технического прогресса, осуществляется путем внедрения достижений науки в аграрное производство.

Ilijinova E.M. Preferred ways of ensuring the transfer of innovation in horticulture of Ukraine.

Summary. The dynamic development of agriculture is provided based on scientific and technical progress; it shall be effected by the introduction of scientific achievements in agricultural production.